

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena
K. Mosse, Haasenstejn & Vogler (Otto
Kasas), H. Schalek, Alois Herndl, M.
Dukes, A. Opatik, J. Donnerberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernat; în Frankfurt: G. L.
Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie
garmonă pe o coloană 6 cr. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o
seriă 10 cr. v. a. s. 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU IV.

„Gazeta” este în fă-care și.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiune, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiu
I: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
s. 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 95.

Brașov, Mercuri, 29 Aprilie (11 Mai)

1892.

In ora a un-spre-decea.

I.

Brașov. 28 Aprilie v.

Credincioși chemării și pro-gramului nostru, am luptat în-totdeauna fără de șovăire pentru susținerea, apărarea și înaintarea învățământului românesc și în primul rând a învățământului popular, care tormază temelia creșterii noastre naționale. Organul nostru n'a lăsat să treacă nici cea mai mică ocaziune, fără de a des-coperi umeltrile dușmane în con-tra școlilor și a învățătorilor noștri și fără de a atrage atențiunea autorităților noastre școlare și a tuturor bărbatilor noștri luminați asupra pericolelor celor mari, ce amenință cu nimicire chiar rădăcinile culturii române naționale.

Semnalându periculul, n'am înțelesat nici odată de a pre-tinde, dela cei competenți și chiă-mați, să nu stea cu mâinile în sin, ci să se împotrivescă ilegalități-lor și volnicilor, ce dănic se comit în detrimentul școlilor noastre. Cum s'ar și pute delătura marele pericol altfel, decât luptându cu cea mai mare ener-gia și în cea mai strânsă unire pen-tru dreptul de limbă, fără de care învățământul nostru românesc nu pôte exista, precum nu pôte exista ființă viețuitoare fără de aer?

Fapte am cerut întotdeauna, fapte demne, înțelepte și energice, fapte cari să pună stavilă terorismului și urgiei, cu care năvălesc contrarii asupra aședămintelor culturii noastre naționale. Am pretins fapte și ărăși fapte, pen-tru-că bine scim și suntem con-vinși, că cu plânger și văierări asupra nedreptăților comise, cu măsur de jumătate, fricose și șo-văitoare, cari n'au alt înțeles, decât, cum dice Românul, de a'și spăla urechia cu ele — *ut aliquid fecisse videatur* — nu se va

pute pune stavilă nici odată re-lor, nu se va pute combate nici odată periculul, ci pe calea acesta nenorocită vom merge din de-sastru în desastru, lăsându totu tărâmul pradă exploatării nemi-lôse și obrasnice a contrariilor limbei și ai naționalității române în favorea intereselor de maghiarizare.

Am redicat aceste postulate, dictate de sēmțul de conservare națională și de exigențele elemen-tare ale luptei noastre pentru limba și cultura românească. Dér, cu du-rere trebuie să o spunem, de mul-te-ori am vorbit la urechi surde și ne-am atras chiar imputări, că am fi ridicat pretensiuni es-a-gerate. De ce, ni-s'a dăș între al-tele, le cerem tôte numai dela Archiereii noștri? Nu fac ei des-tul pentru școle? De ce „națio-naliștii noștri cu gura mare” sunt așa de sëraci de fapte, de ce strigă și ațită numai pe contrari, fără de a le face nici o opozițiune rea-lă, acolo unde trebuie, unde se ivesce violența și călcarea de lege în detrimentul dreptului nostru de limbă? Cereți, ca numai Archie-reii să se espună și să primej-duescă astfel aședămintele noastre bisericesci și școlare?

Cam acestea au fost în cur-sul celor vr'o 12 ani din urmă obiecțiunile, ce ni-se făceau, când amăriți de lovirile necurate, ce trebuiau să le indure școlele nos-tre școlare din partea turba-tului șovinism maghiar, pretin-deam în prima lină dela Archie-reii noștri fapte bărbătesci în a-părarea dreptului nostru de limbă, când, la făcare casu specialu de atentare la viața școlilor noastre, îi conjuram, să nu cedeze nici cât negru sub unghia din drep-tul garantat de lege, să nu suferă călcarea lui cu nici un preț.

La aceste obiecțiuni am răs-puns și răspundem: Legile un-

guresci pun școlele noastre sub scutul bisericilor. Autorități nos-tre superioare școlare sunt că-petenile bisericeii. Cine să fiă dér mai mult ca Archiereii noștri chiă-mați și dator de a sări în apărarea lor? Acesta nu vrea nicidecum să dică, că ei și numai ei ar ave această chemare și da-toriă, căci precum nu ne putem închipui un Archiereu fără de popor credincios, așa nu ne putem închipui o activitate roditoare a lui fără de concursul viu al popo-lului. Cu exemplul însă trebuie să premergă Archiereul. De acesta nu-l scapă nici greutatea situa-țiunii, nici considerațiunii de inte-rese vremelnice. Nu ne-a trecută niciodată prin gând de a le cere tôte dela Archiereii noștri, dér am dori să ni-se spună, decât în cestiunea apărării existenței școle-lor noastre, față cu violențele și călcările de lege ale celor dela stăpânire, au apelat v'odată un Archiereu român la concursul poporului și al tuturor Româ-nilor luminați și de bun sēmț, fără ca să sară cu toții întru sprijinirea dreptelor sale nișuțe?

N'am fostă niciodată părțin-torii acelora, cari își manifestă naționalismul lor numai prin a face gură mare, însă când îi cauți la fapte și la jertte neinteresate nu-i găsești de loc, séu numai în ultimele șiruri, pândind oca-siunea de-a scăpa cumva de un obligământ, ce le cade greu. Câți sunt însă aceia, cari ar voi să lucreze ar voi să aducă jertfe, dér le lip-sesc impulsul puternic, exem-plul înalt, care să-i însuflețescă și să-i imple de încredere în is-bânda cauzei, pentru care lucră și jertfesc?

Ținut'au sēmă Archiereii noș-tri de acesta magică putere, care bine cultivată și folosită de mai marii neamului, ar fi în stare să strămute chiar și munții din lo-cul lor?

De au ținut, de nu au ținut, îi vedem acuma pe toți adresân-du-se cu fețele pline de îngrijire și cu frunțile încrețite la popo-lul lor credincios, vorbindu de pericolele, ce amenință ađi reli-giunea și școla română confesională, de rēul cel mare, ce ar veni peste noi, decât pruncii noștri nu vor cunosce și nu vor învăța cum se cuvine limba liturgică a bisericeii lor, de sguduirea autonomiei bi-sericesci-școlare, de legile, cari amenință școlele noastre, de pre-tențiunile grele și nejustificabile ce apasă asupra lor, îi vedem apelându la iubirea de jertfa a poporului, pentru mântuirea șco-lor confesionale.

În ora a un-spre-decea, Archie-reii noștri apelază la popor!

Nu este acesta cea mai viuă dovadă, că am avut dreptate, când am cerut să-i vedem luptându în fruntea poporului pentru apărarea învățământului nostru românesc?

CRONICA POLITICA.

— 28 Aprilie v. (10 Mai)

O telegramă din Viena aduce școirea, că la 7 Mai n. s'a ținut acolo un consiliu ministerial comun, care s'a ocupat cu statorirea bugetului comun, ce se va presenta delegațiunilor. La consiliu au luat parte: br. Bauer ministru comun de războiu; Kállay ministru comun de finanțe; Taaffe ministru-președinte austriac; Steinbach ministru de finanțe austriac; Falkenhayn ministru de agricultură austriac; Szapary ministru-președinte ungher; Wekerle ministru de finanțe; Szögyény ministru ad latere, admiralul br. Sterneck și mai mulți raportori ai ministerului de războiu. Timpul, când se vor țin delegațiunile nu s'a stabilit, dér în sensul declarațiilor lui Taaffe e probabil, că delegațiunile nu-și vor țin ședințele în Iunie. Obiectul principal alu desbaterilor consiliului comun a fost proiectul bugetului comun. Mi-nistrul comun de războiu a cerut și de

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Din istoria munților apuseni.

Tractat despre faptele Românilor săvârșite la anul 1848/9 sub conducerea lui Avram Iancu. Aprețiere de Iosif Sterca Șulțu.

(Urmare).

12.

Aici e aici!

„Pe timpul revoluțiunii, Șulțu era unul dintre cei mai cu influență. Mâinile lui lucrau pe foarte multe locuri, numai nu pe față. Dobra, capul Valachilor din Zlatna, Buteanu, capul Valachilor din Zărand și mulți alții se aflau în perpetua corespondență cu dēnsul. Fiul dēnsului, Dionisiu, era comandant (vezér), în urmă prefect. Un om cu astfel de amici și cu o influență atât de pu-ternică, ar fi fost dōră în stare a îndruma la ordine pe trei, séu cu vre-o câțiva mai mulți lărmuitori. (zajongok) „Cu atât mai mult, că acei trei omeni, au fost subordinați, vasalii dēnsului, precum tōta lumea scie și pôte dovedi, că din 24 Octomvre 1848, până în 10 Mai 1849, nici trei zile n'au trecut, ca unul séu altul din aceia, să nu se fi prezentat înaintea dēnsului, spre a primi mandat.

„In anul 1851 séu 1852, soția lui „Șulțu pornise la piață; vrēndu să în-cunjure tina, séu că era mai aproape, „destul, că și-a luat calea prin nisce „curți deserte (pusza telkek). Ruinele pre-tutindena erau garnisite cu epilobium. „Stirnit-a acestu aspectu în damă, bu-„curia, séu conștiința s'a deșteptat in-„trēnsa? destul, că și uită ochii pe ru-„inele casei lui Dioszegi*, luncă pe o „bârnă, se lovesce atât de cumplit, in-„câtu rămase fără conștiință, apoi se ri-„dica, dér cade a doua-ōră. A treia și „muri între cumplite dureri.

„Șulțu a dus-o unu timp ôre-care, „avēndu elu proprietate frumoșă. Pe la „anul 1856 s'a dat spre bețiă și în „scurtu timp și-a prăpădit, în singură-„tatea sa, tōtă averea, astfel, că decât „fratele séu, metropolitul, nu se îngrija „de înmormentare, din averea dēnsului „nici măcar unu cociug nu i-ar fi pu-„tut face.”

ad 12. Se 'nțelege, tōte aceste mari

* Ce malițiu, și ce minciună prōstă. Ai fost lângă ea să vezi? Din 10 Mai 1849 până în 16 Iunie 1851 vēșuse în tōte zilele ruinele, și nu și-a uitat ochii pe ele.

nefericiri i-au ajuns pe părinții mei, fiind-că dēșii n'au ținut cu kossuthiștii, ci au ținut cu sfințenia la jurământul, pe care tatăl meu 'lă făcuse în Cămpul libertății cu atăta solemnitate.

Nu este adevărat, că tatăl meu s'a dat spre bețiă și și-a prăpădit tōtă averea. Adevărul e că catastrofa dela Abrud, provocată de Maghiari, ne-a sērăcit. Husarii lui Hatvani, cari ne pă-zeau în arestul nostru de casă, în tōte zilele năvăleau asupra părinților mei și îi făceau să se deschidă tōte casetele și cassettele, să le schimbe bancnote d'alui Kossuth, cu aur și argint. Cu astfel de ocaziune apoi jăfuiam tot, pe ce puteam pune mâna. Intr'una din zile sergentul intrând în odaia și vedēndu portretul metropolitului Șulțu, pe acelu timp vicar, a întrebat: „Micsoda tolvaj oláh pap ez?” Tata 'i spuse, că e fratele séu; ér sergentul luându-lu jos de pe părete și scoțēndu-și sabia plină de sânge, cu care omorise pe unu bietu Român, a pus portretul în mijlocul odăii și i-a tăiat capul, dicēndu: „Astfelu au s'o

pățescă mâne toți Valachii”. Ce s'a pe trecut în 10 Mai 1849 la casa noastră, am descris în „Memoriile” mele.

Cine i-a omorit pe acei Unguri, eu nu sciu, dér că Jorgoș n'a putut să-i omore în 10 Mai 1849 e mai pre susu de ori ce îndoială, din simpla cauză, că Rákosi Jozsef ne spune la altu loc, că „Jorgoș a cădutu mortu în lupta din 9 Mai 1849.”

Nici aceea nu sciu, că cine a fost Hublea, Jorgoș și Chemeșoiu. De cumva e adevărat, ceea ce ni-se spune, că dēșii totu a treia și se prezentau la tatăl meu, atunci ei au trebuit să fi cei mai de frunte omeni în Suhar: jude comunal, gornicu erarial, séu căpitan în ôstea română, dér nu vasalii ta-tălui meu.

În urma urmelor; cine ce trebă are, că murit'a tatăl meu sērăcu, séu bogat? Iancul a murit — dice-se — cerșitor. Tatăl meu, la atăta totu nu putea să ajungă: dēnsul își ave salariu, quartir liber și deputat de a-și țin

rëndulă acesta creditele militare, pe cari le-a cerut în anul trecut, însă ambii miniștri de finanțe au rămas fidel motivelor lor de respingere a creditelor militare, fiindcă acestea nu se pot vota fără de-a nu pricinui deficiente.

Multă s'a vorbit despre călătoria Țarului la Berlin. Soirile privitoare la această călătorie se contradiceau; de curând însă o soire telegrafică din Berlin anunță, că Țarul, dimpreună cu augusta lui soție, va face într-o adevăr o vizită împăratului Germaniei din incidentul mergerei sale la Copenhaga, unde va asista la nunta de aur a părechi regale daneze. Visita Țarului la curtea germană se dice, că va fi în 24 Maiu st. n. Diarele berlinese caută încă de pe acum a produce în publicul cel mare german sentimentul, că această vizită este lipsită de ori ce importanță politică și că e numai o pură cesiune de etichetă. Folia semi-oficioasă română „Bucuresc” adaugă, că această întvedere a celorlă mai puternici domitori ai continentului, va îmbunătăți relațiile diplomatice dintre Germania și Rusia și va împărtășia, pesimismul multora cu privire la menținerea păcii europene.

Foile străine au răspândit faima, că Părta otomană nu ar fi aplicată să răspundă la nota bulgară. Scirile aceste au produs în Sofia o impresiune penibilă. Bulgarii speraseră, că Turcia va răspunde în ton binevoitor la cererea Bulgariei privitoare la recunoșterea principelui Ferdinand și prin acesta se va nulifica declarațiunea din anul 1887, că Turcia consideră ca ilegală prezența principelui Ferdinand în Bulgaria. Mai departe s'a așteptat, că Părta să oară dela Rusia în mod energetic estradară fraților Tufekioev și cel puțin să interdică petrecerea emigranților bulgari în vilajetul Adrianopole, dăr nici acestei așteptări Părta n'a satisfăcut până acum.

SCIRILE ȚILEI.

— 23 Aprilie (10 Maiu)

Aniversarea onomastice Reginei României. Vineri, 24 Aprilie, aniversarea onomastică a M. S. Reginei, s'a celebrat, la orele 11 dimineața, în biserica sântei Mitropolii, un Te Deum de către I. P. S. S. Mitropolitul Primat, incongiurat de înaltul cler, față fiind D-nii miniștri, P. P. S. S. L. L. Episcopii, D-nii președinți și procurorul general ai înaltei curți de casație, D-nii membri și procurorul înaltei curți de computuri, primarul Capitalei, mai mulți înalți demnitari ai Statului, D-nii oficeri generali și superiori, precum și multe alte notabilități. Detașamente din diferite cor-

pură ale garnisonei erau înșirate în curtea Mitropoliei. Nefind primire la Curte, un mare număr de persoane din toate stările societății s'au grăbit să aduce urări Suveranului României prin înșierarea la Palat. Tota ziua orașul era pavosată. Cu această ocaziune, regele Carol a primit nenumărate telegrame de felicitare ce au fost transmise M. S. Reginei la Pallanza, unde autoritățile civile și militare italiene, primarul și ajutorii săi au dus Majestății Sale adrese și flori și i-au prezentat urările lor. În timpul serii s'a dat o serenadă.

Felicitare. D-lui George Barițiu i s'a trimis în ziua de Sf. George, de pe Eriul Sătmăruului, următoarea adresă de felicitare: Veneratului Domnă Georgiu Barițiu în Sibiu.

În ziua de astăzi festivă, iubilară și onomastică a Veneratului D-Vóstré, Vă rugăm să primiți și dela noi oest de pe la *Limitele nordice* al pământului patriei române genetice cele mai prețioase felicitări de bine a inimei. Acum, când Provedința V-a încununat cu adânci bătrânețe până la ciclul de octogenar, Gintea Română Vă întimpină în ochi lăcrământ de bucurie — cu laurii recunoștinței, impletindu-vă prin Geniul său aureola nemuririi, o un scump tribut al iubirei de neam, care totă viața ni-a împodobit sufletul; tribut al laborei neobosite și al luptei continue un jumătate veac de lungă a mână cu arma luminilor politice și literare. Dorim, ca Dumnezeu să Vă dăruească încă multe zile ferice și senine pentru binele poporului român și pentru prosperarea patriei doșdite. — Dată la Eriul Sătmăruului în ziua de Săn-Georgiu 1892: Ioană Seldăgiană m. p. protopop; Vasiliu Păcașiu m. p. paroch; Georgiu Kerezi m. p. paroch; Demetriu Pap avocat; Gavrilă Borosia m. p. proprietar; Demetriu Kovari m. p. fost medic cercual.

Intrigi în contra școlilor românesci. Diarele unguresci din Pesta aduc scirea, că în adunarea dela 7 Maiu c. a comitetului administrativ comitatensu al Aradului, inspectorul unguresc de școle, Varjassy Arpad, a ridicat grele acuzări în contra școlilor confesionale românesci de pe teritoriul comitatului Arad, imputându-le între altele, că ar fi totă atatea „cuiburi ale spiritului antimaghiar”. Comitetul a hotărât în fine, ca să „pretindă” dela superioarele autorități confesionale românesci, ca să ia grabnice măsuri pentru vindecarea relelor. În memoratul comitetu administrativ se vor fi aflând negreșit și câți-va membri români. N'au aflat de cuviință acești membri români, ca să-și ridice și ei cuvântul în contra absurdelor învinuirii ale inspectorului „pa-

triotic”? Pe ce-și va fi basându ore inspectorul ungur învinuirea, și pe ce cale crede el, că superioarele autorități școlare românesci ar pute „se vindece pretinsul rău”? Le este ușor „patrioților” să uneltască, decât din partea celorlă chiamați din sinul nostru nu li-se pune nici cea mai mică pedecă.

Fegătiri pentru iubileul de încoronare. Decanatul rom. cat. din Pesta a hotărât, ca privitor la iubileul de încoronare, să se țină în 8 Iunie serviciu divin în totă bisericele catolice. Cu ocaziunea acosta dize Klinda, că pactul din 67 stabilește toate numirile de drept public, ce trebuiesc pe viitor întrebuințate. Numai biserica catolică face o excepțiune, deoarece în rugăciunile pentru „rege” se întrebuințază expresiunea „imperator” (împărat) și nu „rex” (rege). Elu ceru să se facă pașii necesari pe lângă sf. scaun, care e îndreptățit să schimbe formula rugăciunilor, pentru ca să se modifice expresiunea acosta, care — dize el — atinge dreptul public ungur. Propunerea lui Klinda a fost primită.

Unu trăsnet, descărcându-se er după prânză asupra Săcelor, a lovit doi boi ai unui Ciangău tocmai în momentul, când acesta era să între cu plugul în sat. Boii muriră imediat, er Ciangăul, care mergea după plug, cădu ametit, fiind la față negru ca tăciunele. După o jumătate de oră însă ni-se spune, că erași și-a venit în ori.

Consulat românu în Cernăuți. „Neue freie Presse” împărtășește, că guvernul austriac este aplecat a concede înființarea unui consulat românu în capitala Bucovinei.

Exposiția musicală și teatrală din Viena, s'a deschis cu mare solemnitate în 7 Maiu n. c. în prezența M. S. monarhului. În sera acelei zile s'a dat o mare reprezentațiune teatrală din partea actorilor germani din Berlin. A doua zi s'a dat un concert festiv, la care au luat parte o mare mulțime de omeni. Și opera francesă din Paris va da o reprezentațiune în zilele aceste. De asemenea teatrul național cehic din Praga, precum și alte trupe teatrale din Viena, Berlin, Roma, Paris, Hamburg etc.

Anton Pann. D-lu profesor G. Dem. Teodorescu a ținut de curând la Ateneul Român din Bucuresc o conferență literară asupra lui Anton Pann, zugrăvind interesant viața și activitatea literară a acestui bărbat. Nu este adevărat, ceea ce au susținut unii, că Anton Pann ar fi fost de origine bulgară, căci tatăl său a fost Român,

er mamă-sa Gracă; dăr aceștia au ștețut în Bulgaria, de unde s'au mutat la Chișineu în Basarabia. Tatăl lui Pann era căldăraru și-a avut trei copii, dintre cari a rămas numai cel mai mic, Anton; muri și părintele, rămânând numai vedua cu fiul său. Acesta, arătând aplicațiune pentru musică și cântare, se destină ca cântăreț la biserică, apoi se mută cu mamă-sa la Bucuresc. În România p'atunci mai în toate bisericele se cânta numai grecesc; dăr spiritul național redesteptat deschise ușa limbii române. La 1827 Anton Pann a fost prim-cantor al episcopiei R. Vâlcea și profesor de cantu la mănăstirea de călugărițe. Apoi face călătorii prin țară și studiază limba și poesia populară. La 1842 mitropolitul Nifon îl numi profesor de musică și cântare bisericească la seminar. În timp scurt ajunge tipograf și director al tipografiei bisericești. Din acest timp, el s'a pus la lucru și a scris vr'o sută de volume, din cari până la 1849 esiră 60, er 17 din acestea în edițiunea a doua. La 1839 a tipărit unele lucrări la Sibiu, apoi înființă tipografia bisericească, dăr acosta a ars la 1847. La 1848 a fost prim-cantor la biserica Crețulescu. În 1854 a făcut o călătorie în județele dela munte, în interesul literaturii populare, dăr a recit și a murit în același an la 4 Noemvre în etate de 60 ani. Elu a avut trei soții.

Esportul rusescu. O telegramă din Petersburg anunță, că stockul cerealelor în piețele principale ale Rusiei este așa de considerabil, încât toate trebuințele populațiunei sunt asigurate. Autorizațiunea de a esporta porumbul și ovășul este considerată, ca un indice de desființare a tuturor prohibițiilor. Esportul grăului va fi permis, se crede, cu începerea dela 28 Maiu, cel al săcării cu începere dela 1 Iulie în casu când condițiunile viitoare recolte nu s'ar înrătăți, ceea ce nu se poate prevedea.

Intunecime de lună. În noptea de 29 spre 30 Aprilie v. c. se va întâmpla o intunecime aprăpe totală de lună și adecă cam pe la miezul nopții. Luna se va intueca până la a două-dece parte din diametrul ei. Intunecimea se va începe la 10 ore și 11 minute, timpul unitar european; mai mare va fi la 11 ore și 54 minute și se va termina la 12 ore și 37 minute.

Corespondența „Gaz. Trans.”

Rosia-montană, 26 April 1892.

Onorată Redacțiune! Am creșut, că o penă mai abilă decât a mea Vă va informa despre decursul sinodului tractual greco-cat. ținut în Rosia-montană în 7 l. c. Acesta e un lucru de

trăsură, apoi lemne de foc. Și decât densul n'ar fi desprețuit pe Nemți, pentru ingratitudea lor față cu Români, așa precum numai Iancu îi mai putea desprețui, ar fi putut să facă o frumoasă carieră, precum făcură mulți alții, mai ales cari și mai înainte fuseră în serviciul statului; dăr elu a preferit a muri în lipsă, decât să primască oficiu dela acaia, cari au infundat temnițele cu cei ce luptaseră pentru ei. În ziua de azi puțin omeni îl vor înțelege. În ziua de azi puțin omeni mai au ideă despre ideal. Decă tata, — care avuse o enormă pierdere, în revoluția — a sărăcit, a mai contribuită împrejurarea, că minele de aur, tocmai pe acel timp au fost nespuse de rele; apoi o bôlă grea l'a ținut în pat peste o jumătate de an, în care timp i s'a prăpădit tot ce-i mai rămas. Ce privesc pe mama mea, mi țin sub demnitate de-a mă încerca, ca se combat insultele la adresa ei. Las' să urmeze aprețierea din „Gazeta Transilvaniei” din 2 August 1851 nr. 62:

„Abrud 18 Iunie 1851.

„Altaer se mută dintre noi, la fericea eternitate, pré demna soție a domnului Ioan Șterca Șuluț, controlor spanal regesc, după liberala contribuire la fondul reuniunii femeilor române, înscrisă ca membră al aceleia.

„Șirio de lacrimi o petrecură la mormânt, pe cum se și cuvenia, celei mai credincioșe soții, înțelepte dómne căsane, celei mai dulci și iubitoare mame, celei mai constante amice, îndemnătoare la spriginirea institutului întreprins, cu fapta și cu vorba; spriginitoare, cu sfântul, cu lucrul și cu mijloce de viață, celorlă ne-avute.

„Fiă simțul ei ogliuda femeilor noastre, și atunci vor fi române și creștine bune.”

Er vorbindu despre tatăl meu „Gazeta Trans.” din 2 Iulie 1858 N. 50 constată, că Ungurii au absentat dela înmormântare, apoi între altele dize:

„Perdurăm și noi în acel venerabil bărbat, un amic credincios, consimțitor întru toate, ce ating bi-nele și înălțarea naționalilor noștri. „Nei în ce vață și iubire stătuse răposatul înaintea locuitorimei abrudene

și din tot ținutul, cea mai neînvinșă dovadă ne dădu mulțimea cea nenumărată de omeni, din toate clasele, cari concourseră la înmormântare, căreia asemenea nici a mai vedut Abrudul, nici va mai vedea curând. Și încă câți mai erau? cari a doua zi de înmormântare, venind de prin vecinele sate la Abrud, la mărturie de săptemână și înțelegând cele întemplate, arătau cea mai simțită durere, că n'au știut, să alerge să-și facă ultima venerațiune, răposatului d-nu Ioan Șterca Șuluț.

M. m. a. a.
(Va urma.)

Ceva despre anarhiști.

Crimele oribile, săvărșite în timpul din urmă în Paris, precum și procesul lui Ravachol atrag din nou atențiunea publicului asupra anarhiștilor. Ce voiesc ce scop au aceste fiară cu figură omenescă? Scopul este pretinsa fericeire a omenirii prin distrugerea ordinii actuale sociale. Programul lor a fost făcut de renumitul anarhist, Most, în modul următor:

Aceea ce ținim noi e simplu și clar: 1. Distrugerea domniei existente a claselor, cu toate mijlocele, adecă prin o acțiune energică neimpăcată revoluționară și internațională. 2. Înființarea unei societăți libere basate pe comunitatea banurilor. 3. Organizarea societară a producțiunei. 4. Liberul schimb al produselor de același preț prin organizațiunea productivă însăși și fără negoț intermediar și de profit. 5. Organizarea sistemului de educațiune pentru ambele sexe pe baze ireligioșe, sciințifice și unitare. Regula-tura tuturor afacerilor publice prin contracte libere sociale a comunelor înființate pe basă federalistă. În aceste câteva puncte se află distrugerea unei lumi vechi și formarea unei societăți totul nou. Cine țințese la acest ideal, acela să ne întindă mâna sa frățescă. Proletari din toate țările, uniți-vă!

Punctele principale ale învățături anarhiste se cuprind în diarul lui Most, „Libertatea”, din an. 1884, într-un articol intitulat „Anarchia este omo-

interesul comun, pentru ca ce e bun să se imiteze, și scaderile să se încunjure. De altă parte e mai pre sus de totă îndoala, că mulți „farnienți“ se trezesc din letargia lor și mai mișcă câte orec pe ntru binele de obște, sciind, că delăsarea lor nu va rămâne ascunsă, ci condamnă de opiniunea publică. Nu s'a scris însă până acum nimio despre acestă sinodă, pentru că e greu a nu scrie adevărul, și adevărul pe unii îi genază. Ori îi va plăce însă cuiva, ori nu, eu mă voi nisui a descrie lucrul cât se pôte de obiectiv.

Încă în presăra zilei de 7 Aprilie a sosit în Roșia v. protopopul tractual și mai mulți preoți, cari au fost încuartați pe la cei mai de frunte peporen. În ziua de 7 Aprilie s'au întrunit desul de dimineță preoții tractuali, afară de M. On. Iosif Ciura din Bucium-Săsa, scusat pentru debilitatea bătrănelor, de Iuliu Poruțiu din Cămpeni, care și-a motivat absența cu defectul auzului; de Petru Simu din Bistra, care e morbos de mai multă timp, și de Georgiu Căndrea din Lupșa, a cărui cauză de absență nu se scie. Asemenea s'au prezentat toți învățătorii, afară de cel din Abrud, despre a cărui cauză de absență asemenea nu se scie nimio pozitiv.

La 9 ore s'a deschis ședința sinodului prin v. protopopul, s'a luat spre sciință protocolul ședinței trecute, disertantele On. Alexandru Ciura și-a cetit operatul său „despre preotă a confesariu“. S'au ales doi spiritali, la cari și-au făcut mărturisirile preoții și învățătorii, s'a celebrat s. liturgiă, în decursul căreia au cântat pruncii scolari.

După s. liturgiă toți preoții și docenții ne-am dus la școlă, unde învățătorul local Georgiu Giurgiu a ținut prelegere practică cu pruncii. După prânț subscrisul am ținut în stupi na-mi propria o scurtă prelegere practică din stupăritul rațional, pe care cea mai mare parte a celor prezenți au ascultat'o cu cel mai viu interes, fiind mulți și ei înșiși stupari. De altcum promisiunea făcută atunci fraților preoți și învățătorii mi-o repetă și acum: că *nu gata a presta serviciile mele ori și cui ar dori să începă manipularea rațională a stupăritului*. Începutul ori și cărui lucru practic întempiă ore-care greutate, nu pentru dificultatea lui însuși, ci pentru neșteritatea subiectului agent. Dacă însă omul vede manipularea practică, se miră: cum de nu i-a venit în inș și mai înainte în minte a face acestă, fiind tot lucrul numai o jucărie.

După acestea învățătorul din Bucium-Săsa Ioan Muntean și a făcut erica asupra prelegerii practice a lui Giurgiu, calificându-o de bună. Unii preoți au calificat'o de foarte bună; și v. protopopul a calificat'o așa, că nici nu se pôte numi prelegere practică, ci numai o simplă esaminare. Adevărul stă așa: D-lu Giurgiu a fost de timpuriu avisat să și țină acestă prelegere cu ocaziunea sinodului, și prin urmare d-sa sa pregătit. După ce însă d-sa e începător și nu a mai avut ocaziune să asiste la astfel de prelegeri, atâtă predarea d-sale, cât și răspunsurile băeților au decurs cevași cam mecanic și se vede, că băeții sciau înainte materia. De-altminte însă s'a vădit, că d-sa e un învățător abil și are un metot bun de propunere, și pentru ceilalți învățători neapărat, că acestă prelegere a fost foarte instructivă.

Conformă programului, s'au cetit apoi din parochiile, cari susțin școlă, raporte despre deciziunile senatelor școlastice din 1 Iunie 1891 până atunci luate cu privire la ajustarea școlilor și progresul învățământului, trebuind a se enumera și defectele. Cei mai mulți raportori însă defectele le-au retăcut, și totuși ele s'a făcut evidente din cele raportate. Așa d. e. s'a făcut evident, că pe lângă tôte stăruințele Ven. Ordinariat metropolită și pe lângă tôte iniațiunile v. protopopului, *pomologia nu a făcută aproape nici un pas înainte*. Pe lângă Bucium-Săsa, singur într'o parochie s'au mai luat dispozițiuni pentru ca învățătorul să propună pomologia, și în celelalte nu s'a luat nici o dispozițiune, ba într'o parochie senatul școlastic a luat deciziune chiar contrară, ca adevă să nu se propună fiindcă nu o află de lipsă (sic!)

Asemenea din raportul verbal al On. Ioan Rațu, cooperat și învățător în Cămpeni, am fost informați, că *isvorul principal de venit al fondului școlastic din Cămpeni, regaliele respective desdaunarea lor, e în cel mai greu pericol de a se perde*. Așadără în Cămpeni, după ce s'a pierdut salariul erarial al învățătorului, se pôte pierde și desdaunarea regalilor și mănepoimăne se vor declara ca pierdute și unele capitale desperate, ce s'au fost dat impromut privatilor din Cămpeni și în scurtă timp despre fondul și școlele din Cămpeni se va pută dice: *fuit Ilium, fuimus Troes!*

E drept, că în împrejurările actual e greu a se păstra neatinsă ceea avere românească, și tot în așa împrejurări grele au sciut alții crea. Ar fi de dorit, ca esactoratele archidieceane să țină în evidență strictă manipularea și conducerea acelui fond. Persoanele sunt oneste, și energia eforilor e puțină.

S'au discutat și primit ca statute pentru biblioteca tractuală proiectul prezentat de comisiunea alasă în sinodul trecut; s'au repartizat taxele pentru esactoratul archidiecean, după cari, multumit cu toții cu decursul lucrurilor, s'au depărtat la ale lor.

Ioan Maior, paroch gr. cat.

Restaurarea monumentelor istorice în România.

În camera română se va supune a doua-ora proiectul de lege pentru restaurarea monumentelor istorice. Acest proiect, fiind de o importanță capitală, îl reproducem:

Art. 1. Guvernul este autorizat a cheltui pentru continuarea și terminarea restaurărilor și reedificărilor monumentelor religioase în curs de execuțiune, cum și a celor monumente, cari merită a fi restaurate, suma de lei 2,099,461, bani 62 efectiv, repartisându-se astfel:

a) Pentru restaurarea și reedificarea monumentelor religioase în curs de execuțiune:

1. Pentru terminarea palatului cu dependințele Episcopiei Curței de Argeș; construcțiunea clopotniței bise-

ricei catedrale; paraclisului, palatului episcopial, galeriilor legându clopotnița și paraclisul cu palatul, și sporirea fondului de care se dispune pentru micul mobilier al bisericii catedrale, în cari se cuprind și tôte cheltuelile pentru direcțiune, personal, transporturi, etc., fără decorațiunile interioare și esteriore, cum și instalațiunile palatului episcopial cu dependințele, lei 453.769.04.

2. Pentru terminarea definitivă a bisericei Trei-Ierarhi din Iași, instalațiunea și decorațiunea interioară a bisericei, restaurarea salei gotice și locuințele preoților, cu instalațiune și decorațiune, esecutarea trotuarelor și aședarea porților, bronsă, etc., în cari se cuprind și tôte cheltuelile pentru direcțiune, personal, transporturi, etc., lei 527.418.50.

3. Pentru reedificarea vechei biserice Sf. Nicolae Domnescă din Iași cu un singur altar, decorațiunea esteriore și interioară a bisericei, fără mobilier și lucrările de împrejmuire, trotoare, etc., și în cari se cuprind și tôte cheltuelile pentru direcțiune, personal și transporturi, etc. lei 202.727. 05.

4. Pentru continuarea și terminarea definitivă a reconstruierii bisericei Sf. Dumitru din Craiova, decorațiunea interioară și esteriore a bisericei, neprevădate la ansamblul construcțiunei, cuprind și tôte cheltuelile pentru direcțiune, personal, transporturi, etc., însă fără mobilierul necesar instalațiunei, lei 355.547. 03.

5. Pentru reconstruieră și restaurarea Mitropoliei din Târgoviște cu decorațiunea interioară, fără decorațiunea esteriore, mobilier și lucrările de împrejmuire, etc., și în cari se cuprind și cheltuelile pentru direcțiune, personal, transporturi etc. lei 400,000—1,939,461, bani 62.

b) Pentru restaurarea din nou:

6. Pentru restaurarea bisericei Stavropoleos din Bucuresci lei 60,000 —.

7. Pentru restaurarea bisericei Domnescă din Curtea de Argeș lei 100,000—160,000 —. Total lei 2,099,461, 62.

Teatru german în Brașov.

Asără s'a jucat piesa populară „Mein Leopold“. Ca totdeauna, sufletul reprezentației a fost d-lu Pauser, care în rolul său de papucăr a jucat cu multă pricepere și naturalitate. Impresia bună ni-a făcut scena din actul al doilea, când d-lu Pauser bătea talpa pe-o gheta cu adevărate apucături de papucăr. Bine și-a interpretat rolul de Maria, fica oficiantului de comptabilitate, d-șora Toni Robe, care prin prezența ei simpatică și prin jocul ei natural a secerat în mai multe rânduri aplausele publicului.

Măne se va juca „Romeo și Julia“ de Shakespeare, tragedia în 5 acte. În această piesă va juca și Charlotte Jenner, dela teatrul orașenesc din Berna (Elveția).

Telegramele „Gaz. Trans.“

Viena, 9 Mai. Consiliul comun de miniștri, sub președința Majestății Sale a decis ca delegațiunile să fiă conchiamate numai la toamnă.

Roma, 9 Mai. Regele Umberto a însărcinat pe *Giollitti* cu formarea noului cabinet.

DIVERSE.

Armamentul infanteriei turcesci. După „Reichswehr“ există adă în armata turcă 6 sisteme de arme diferite: a) 51,000, arme de 11 m/m 5 sistem Henry Martini sau Peabody-Martini, din care cea mai mare parte au servit în războiul turco-rus. b) 150,000 arme Snider, 50,000 Remington și 50,000 Winchester. c) Din 500,000 arme Mauser comandate de guvern în 1888: 220,000 arme model 1887 de calibr 9,5 mm și 30,000 Mauser belgiane model 1889 de 7,65 mil. Dacă se lasă la o parte armele de sistem Snider, Remington și Winchester, se vede, că Turcia posedă încă 3 calibre diferite. Pentru a remedia acestă inconveniență, guvernul are intenția a transforma armele Henry-Martini în calibr de 7,65 mil., schimbându-le țevile. Industriașii, cari au concurat pentru această transformare, sunt între alții și casa Mauser, diverse usine franceze (Saint-Etienne), engleze și americane, fabrica de arme Steyr precum și o fabrică germană Suhl (Turingia).

O carte gigantică. O revistă germană împărtășește, că unei societăți asiatică din Bengal a succed să cumpere un exemplar din Tangyms, enciclopedia uriașă a Budhismului, dela o mănăstire din Thibet, pentru suma de 3000 ruble. Opul acesta numără 235 tomuri, dintre cari fiecare e gros de 6 policari și lung de 2 urme. Trei exemplare se află numai din acestă op. Unul se află la Petersburg, unul în Londra și acesta cumpărat din Thibet.

Cursul pieței Brașov

din 10 Mai st. n. 1892.

Șanote românești	Cump.	9,45	Vând.	9,48
Argint româneș	-	9,35	-	9,40
Napoleon-d'or	-	9,46	-	9,49
Lire turcesc	-	10,58	-	10,63
Imperial	-	9,58	-	9,63
Șeris. fonc. „Albina“	6%	101.	-	-
„	5%	100.—	-	101.—
Galbin	-	5,45	-	5,50
Ruble rusești	-	129.—	-	123.—
Mărci germane	-	58.—	-	58,50
Discontul	6—8%	pe an.	-	-

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

niș. În acest articol se dice: „Dacă aruncăm o privire asupra societății anarchiste, atunci vom vedea următoarele părți caracteristice: Statul n'are nici spațiu, nici scop. Comuna, ca corp politic, de asemenea a devenit de prisos. Tôte scopurile vieții omului se vor ajunge prin organizațiune și grupări corăspundătoare. Aceste nu sunt centralizate și numai întru atâta federalistice, legate între ele, întru cât este neapărat de lipsă pentru ajungerea scopului. O posesiune privată de moșia și de capitală nu mai există. Mijloce de muncă de tot soiul se află în mâinile diferitelor organizațiuni industriale. Toți oamenii nu sunt numai producători, ci și consumatori, și deorece acești din urmă sunt de regulă în stare să se grupeze în singuratic organizațiuni de producțiune când incheie vr'unu tratat de furnisare, prin urmare nici nu pôte fi vorba despre un prisos al producătorilor. Organizațiunea consumatorilor se înțelege de sine și din aceea, că nici nu

se pôte închipui, ca într'o societate liberă să începă speculanți comerciali neproductivi și fiindcă consumatorii trebuie să reguleze înșiși schimbul mărfurilor, ceea ce nu se pôte face altcum, decât prin organizațiune corăspundătoare. Și banii, în sens actual, sunt desființați. Mărfurile se vor taxa prin timpul normativ de lucru, ca producătorii primescă fiă-care o adeverință despre munca săvârșită dela organizațiunea, la care aparține; ca consumator, schimbă pentru această mărfa, cari de asemenea conțin totu atâta muncă săvârșită. Supra-taxări arbitrare sunt eschise prin statistica generală de lucru a unei astfel de societăți.

„Arta și sciințele se vor cultiva, în tocmai ca și producțiunea mărfurilor, prin gruparea respectivelor puteri producătoare. Aceia, cari se folosesc de producțiunile acestora, se vor înțelege pe calea tratatelor societăților libere, ca să primescă pentru produsele lor mărfa gata.

„Sistemul de educațiune și de cultură se bucură de cea mai mare îngrijire și face posibil ori cui să se desvolte în de ajuns spiritualmente pentru ca să fiă apt să guste din rezultatele artelor și sciințelor. Fără ca să fiă centralizată, instrucțiunea țintescă pentru toți la cea mai înaltă treptă posibilă. La acesta ajunge prin organizarea instituțiilor de cultură, cari provocă la o luptă de emulațiune spirituală a puterilor didactice. Cunoscințele aceste din ce în ce mai mari ale oamenilor, desființază credința și asigură imposibilitatea religiunilor vechi și nouă. Asemenea este garantată și existența indiviilor neapți pentru producțiune. Deplinul drept al femeilor, de a-și conduce însele destinul, în tocmai ca și bărbatul, e învederat. Amorul a devenit liber de prostituțiune; căsătoria renunță la binecuvântarea bisericei, precum și la sigilul statului, și este basată pe imboldurile și aplecările acelora, pe cari îi lăgă comunitatea sexului; familia va tre-

bui să dispară înaintea înfrățirilor din ce în ce mai mari ale oamenilor, ce se iubesc. Conexiunile sociale vor fi susținute în vigore și promovate prin congrese de specialiști, ce se vor ține din când în când. În locul legislațiunei va fi hotărârea din cas în cas. Nimenea nu va fi guvernat de sus în jos; fiă-care e membru al nenumăratelor corporațiuni, la care după libera sa voiă se pôte asocia. Nimenea nu e silit să lucre în contra aplecărilor sale. Timp scurt de muncă, gustarea abundanță a plăcerilor și sciința generală va schimba omenirea, până acum desbinată, într'o asociațiune de frați și surori.“ Acestă este statul viitor al lui Most, a cărui neîndeplinire e evidentă, și la care „apostolii“ anarchismului voesc să ajungă prin asasinare, incendiari, jafuri și prin alte crime.

(Va urma.)

Cursul la bursa din Viena

din 9 Mai a. c. 1892

Table with 2 columns: Item description (e.g., Renta de aur, Renta de harti) and Price/Value.

Inaltului ministeru reg. ung. de comerțu din 29 Ianuarie a. c. Nr. 2342/1892, încă în decursul acestui an...

1. Pentru neguțatori și meseriași, precum și pentru fabricanții din întregul comitat brașoveniu...

2. Pentru calfele de neguțatori și meseriași și pentru lucrătorii din fabrici din întregul comitat brașoveniu...

In fine se facu atenți toți dătorii și primitorii de lucru, cumcă oficiul despărțământului de meserii dimpreună cu 10 bărbați de încredere...

Brașov, 29 Aprilie 1892.

Magistratul orașenesc.

Nr. 6032-1892

842,3-3.

PUBLICAȚIUNE.

Pentru toți comercianții industriași și fabricanții de sine stătători, precum și pentru calfele și lucrătorii lor...

Intrându cu 1 Aprilie a. c. în valoare art. de lege XIV din 1891, asupra caselor pentru lucrători și calfele bolnave...

Advertisement for Iosif Csik, featuring medals from Vienna 1873, Budapest 1885, Agram 1891, and others. Text: Prima fabrică de Syrmier Portland-Cement și varu-hydraulic în BEOCSIN.

Szám 11174-1891 tkv. 847,1-1.

Arverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírre teszi, hogy Pap Ioan végrehajtatonak Spuderka Demeter végrehajtást szenvedő elleni 28 frt. tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében...

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 évi: LX t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni...

Kelt, Brassó 1891 évi december hó 31 napján.

A kir. törvényszék mint tkv. hatóság.

Mersul. trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Mai 1892.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, etc.) and train times.

Nota: Numerii încadrați cu linii gróse înseamnă orele de noapte.